PSY4315 Rettspsykologi

Vår 2025

4 timer

Besvar 4 av 6 korte oppgaver. Inntil 350 ord per besvarelse

Besvar 1 av 3 lange oppgaver. Inntil 2500 ord per besvarelse

Korte oppgaver

1. Den berømte gorilla-videoen viser at selv når man er årvåken går det an å overse sentrale elementer i en situasjon. Beskriv hovedtrekkene i videoen og den rettslige relevansen av fenomenet.
2. Hva er hovedtilnærmingene til løgndeteksjon? Fungerer de?
3. Gjør rede for våpenfokus.
4. Hva er troverdighet?
5. Gjør rede for én studie (modellstudie, eksperiment) som viser at hukommelse for en hendelse kan påvirkes av mild suggesjon fra andre, for eksempel et ordvalg eller en antakelse i et spørsmål.
6. Gjør rede for prosessvariabler og vitnevariabler («*system variables* og *estimator variables*»).

Lange oppgaver

1. I en reell svensk rettssak fra 1988 ble følgende faktum lagt til grunn av retten:

Sommeren 1984 ble A, en 27 år gammel hjemløs rusmisbruker og prostituert, funnet partert og fordelt i plastposer i Stockholm. Ett år senere begynte en toårig jente å fortelle ting til sin mor, hvilket moren tolket som beretninger om et drap. Barnet skulle ifølge moren ha begynt å fortelle om en partering som det hadde vært vitne til da det var ett år gammelt. De to mistenkte for parteringen var B (barnets far, som moren var i konflikt med), og som var lege, og C, som var patolog og kollega av B. Moren varslet politiet og ble først avhørt om hva barnet hadde fortalt, før

hun fikk med seg en kassettspiller hjem for å dokumentere samtaler med barnet. Dette resulterte i ni timer med båndopptak.

I stedet for å høre på dette, lot politiet heller moren forklare innholdet i hva barnet hadde fortalt. Moren fortalte at hun kunne tolke barnets ordbruk. Ordet «bibba» ble ofte sagt. Moren mente at dette betydde seksuell vold. Ordet «dudda» ble tolket som «å drepe». Barnet snakket om «T», «Tom» og «Tomt», hvilket moren tolket som mistenkte C. Barnet nevnte en «tant», som skulle være den drepte kvinnen. Dette er enkelte av en lang liste med tolkninger som moren gjorde av barnets egne ord ovenfor politiet. Hverken politiet eller sakkyndige hørte på båndopptakene. Barnet fikk også leke med en verktøykasse for å vise hva det hadde sett. Moren tolket leken som at et hode hadde blitt boret av og at det ble slått med hammer.

I den sakkyndige uttalelsen konkluderes det likevel med at barnet måtte ha vært med på et parteringsdrap, fordi barnet angivelig hadde sagt at «båda hadde borr», «de tog av huvudet», «de slängde det i en papperskorg», «sedan blev tanten mos». Alt dette var sitater moren hadde sagt til politiet i avhør.

Begge mennene ble funnet skyldige i å ha partert kvinnen.

La oss si at B og C ønsker å gjenåpne saken, og at du er trukket inn som avhørsekspert.

Skriv en vurdering av saken med støtte i rettspsykologisk forskning, som blant annet viser til de anbefalinger som gjelder i Norge i dag ved avhør av barn.

2. Forklar hva som menes med bekreftelsesskjevhet («confirmation bias»). Med henvisning til én konkret, kjent sak (eventuelt flere saker), drøft hvordan bekreftelsesskjevheten kan føre til justisfeil.

3. Gjør rede for hvilke ulike motiver borgerne kan ha for å etterleve lovgivningen. I hvilken grad og hvordan kan myndighetene påvirke borgernes motivasjon til å etterleve lovgivningen?